

Plats och tid	Stiftskansliet, Västgötasalen Klockan 12.30–14.45
Beslutande	Susanne Rappmann, biskop (ordförande) Karin Burstrand Barbro Hjort Sten Janson Bertil Josefson, § 54 Björn Andersson Bo Hanson
Närvarande icke beslutande ledamot	Bertil Josefson
Närvarande icke tjänstgörande ersättare	Tomas Philipson
Övriga deltagande	Therese Kogler Bennsten, stiftsjurist Madelene Grunnesjö, stiftsjurist Torgny Lindén, pressekreterare, §§ 48–54 Lisa Westberg, församlingsherde i Högsbo församling, § 52 Gunnel Claesson, diakon i Carl Johans församling, § 52 Sara Ivarsson, stiftsdiakon, § 52 Jenny Rogestedt, stiftsadjunkt, § 52 Maria Brandin, Gunilla Knutsson, Lina Hansson, Jane Lindberg, Karolina Gustavsson, § 52 Erik Alpner, Angelica Andersson, Katarina Johnsson, Tuija Nilsson, Sara Sacklén, § 52 Therese Warberg, rekryterare, § 55 Ulf Sjögren, stiftsprost, §§ 58–61
Utses att justera	Barbro Hjort

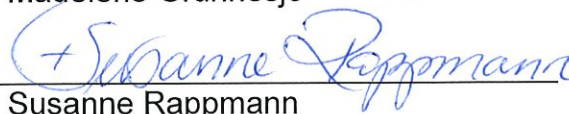
Underskrifter Sekreterare

Paragrafer 48-63

Madelene Grunnesjö

Ordförande

Susanne Rappmann

Ordf.sign.	Just.sign.	Just.sign.	Utdragsbestyrkande
			

Justerande

Barbro Hjort

Ordf.sign.	Just.sign.	Just.sign.	Utdragsbestyrkande
			

§ 54**Tillsynsärende****S 2018-0849**

Therese Kogler Bennsten föredrog ärendet.

Domkapitlet beslutade

att fatta beslut i enlighet med bilaga 1 till protokollet.

att justera aktuell paragraf omedelbart vid sammanträdet.

Ordf.sign.	Just.sign.	Just.sign.	Utdragsbestyrkande
			

BESLUT
2019-06-13

Bilaga 1
S 2018-0849

PART

Bengt Ådahl
Gräsås 365
313 93 Slättåkra

OMBUD

Advokat Andreas Stenkar Karlgren

SAKEN

Tillsyn mot präst, prövning enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen

DOMKAPITLET'S BESLUT

Domkapitlet beslutar att förklara Bengt Ådahl obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst som präst. Beslutet gäller omedelbart.

BAKGRUND

Inledande av tillsynsärende

Med anledning av att Bengt Ådahl under hösten 2018 valdes till biskop i Missionsprovinsen inledde domkapitlet den 5 december 2018 ett tillsynsärende mot honom i enlighet med 31 kap. 12 § kyrkoordningen. Bengt Ådahl vigdes därefter till biskop i Missionsprovinsen den 27 april 2019.

Utredning i ärendet

Bengt Ådahl har vid muntligt utredningssamtal den 12 mars 2019 samt i kompletterande yttrande över anteckningarna från samtalet, redogjort för i huvudsak följande.

Missionsprovinsen är en del av Svenska kyrkan, en del som förvaltar kyrkans arv, den klassiska kristendomen. Svenska kyrkans identitet enligt portalparagrafen 1 kap. 1 § i kyrkoordningen är lika med Missionsprovinsens identitet. Missionsprovinsen är dock inte uppdelad i stift utan hela riket utgör ett stift. Missionsprovinsen står fast vid det som varit kyrkans hållning i alla tider. Missionsprovinsen står fast vid Guds ord och säger då exempelvis nej till kvinnliga präster och till samkönade äktenskap. Vad gäller skillnaden mellan präster vigda i Svenska kyrkan och präster vigda i Missionsprovinsen är det i båda fallen tal om vigning, men förutsättningarna skiljer sig åt. Ämbetsfrågan är en skiljelinje. Präster som vigs i Svenska kyrkan måste lova att samverka med andra vigda oavsett kön. Att man ska viga samkönade par är visserligen inte ett villkor för att bli prästvigd i Svenska kyrkan, även om det diskuteras politiskt, men i praktiken är det ofta ett krav. Sådana villkor har inte Missionsprovinsen. Hans önskan är att Svenska kyrkan hade haft ett så brett paraply att det inom kyrkans vida famn funnits plats för alla kyrkligheter; högkyrkliga, lågkyrkliga, gammalkyrkliga, folkkyrkliga osv.

Vad gäller de löften han gett vid sin prästvigning är det första löftet att följa Guds ord, sedan finns det andra löften om att trösta och hjälpa människor och att följa kyrkans ordning. Det finns en inbördes ordning mellan löfterna. Det är fel att bryta ut kyrkans lag och ordning och inte koppla på de andra löfterna. Om löfterna kommer i konflikt med varandra har löfte nummer ett, att följa Guds ord, tolkningsföreträde. Det finns en viss ordning vad gäller ämbetsfrågan. De som tycker som han har goda skäl i skriften för det och det första löftet går före löftet om kyrkans ordning. Sedan är det

så att om kyrkorna inte viger präster så får prästerna viga själva, vilket det finns stöd för hos Martin Luther och i bekännelseskrifterna. För att följa sina prästlöften måste han följa bekännelseskrifterna. Han är medveten om att detta kommer i konflikt med Svenska kyrkans ordning.

Som biskop för Missionsprovinsen kommer han att utföra typiska biskopsuppgifter, såsom att ha en nära kontakt med församlingar och präster samt viga nya präster, som är prövade av konsistoriet. I arbetet som biskop ingår också att vara en inspiration för församlingarna och prästerna.

Biskop Susanne Rappmann är utan tvekan vald och vigd och när hon kallade honom till samtal i höstas kom han och det var ett positivt samtal. Biskop och domkapitel i Göteborgs stift kan och ska ha tillsyn över honom när han agerar i Svenska kyrkans sammanhang, t.ex. när han förrättar en begravning av en församlingsbo eller ett dop, en vigsel eller en högmässa. Då står han under tillsyn av biskop och domkapitel och ska följa de regler och ordningar som gäller. När han har uppgifter inom Missionsprovinsen står han dock inte under tillsyn av biskop och domkapitel i Göteborgs stift. Då gäller istället Missionsprovinsens provinsordning och han måste följa det som föreskrivs där. Detta förhållningssätt är inte ovanligt. En präst i Svenska kyrkan, som har uppdrag i en annan kyrka, t.ex. i Tanzania, måste följa vad som gäller där och det som biskop och motsvarande domkapitel föreskriver där. När han är tillbaka i Sverige, ska han följa det som biskop och domkapitel här hemma föreskriver. Principiellt kan man som präst tjänstgöra i olika samfund och sammanhang. Det finns heller inte något principiellt hinder mot att vara biskop i ett sammanhang och präst i ett annat. Sammanfattningsvis går det alltså att utöva prästämbetet i Svenska kyrkan och samtidigt ha uppdrag, som präst eller biskop, i Missionsprovinsen.

Sammanställning av vad domkapitlet prövar

Bengt Ådahl är präst i Svenska kyrkan. Han prästvigdes 1975 för Göteborgs stift.

Bengt Ådahl valdes under hösten 2018 till biskop i Missionsprovinsen, som är en kyrkogemenskap utanför Svenska kyrkan. Den 27 april 2019 vigdes han till biskop för Missionsprovinsen. Vigningen har inte ägt rum på det sätt som föreskrivs i kyrkoordningen.

Genom att Bengt Ådahl har låtit sig vigas till biskop i Missionsprovinsen, i konflikt

med Svenska kyrkans ordning, har han brutit de löften som han har gett vid sin prästvigning och som innebär bl.a. att han har att följa vår kyrkas ordning.

Bengt Ådahls inställning till sammanställningen och utvecklande av talan

Bengt Ådahl har skriftligen angett sin inställning till sammanställningen samt utvecklat grunderna för sin talan. Utöver vad som tidigare anförts har han härvid framfört och förtydligat i huvudsak följande.

Bengt Ådahl erkänner att han blivit kallad och vigd som biskop i Missionsprovinsen. Han förnekar att det utgör ett brott mot hans prästvigningsslöften. Han har inte brutit mot Svenska kyrkans ordning eftersom en präst i Svenska kyrkan kan vara episkopé i ett annat samfund utan att bryta sina vigningsslöften. En präst i Svenska kyrkan kan inneha ett sådant uppdrag utan särskild överenskommelse om kyrkogemenskap. Svenska kyrkan har genom att inte verka för kyrkogemenskap med Missionsprovinsen brutit mot de förpliktelser kyrkan har till strävan för kyrklig enhet. Det strider då mot Svenska kyrkans egen rättsordning att ingripa mot hans vigung eftersom ett eventuellt brott mot vigungsslöftena framkallats genom kyrkans egen bristande efterföljelse av sin ordning. Grunderna för talan redogörs för närmre enligt följande.

Överklagandenämndens (nedan ÖN) praxis, ÖN 2005/50, är felaktig då den vilar på felaktiga bedömningar av Missionsprovinsens rättsliga ställning och kyrkorättens innehåll på området. I särskilt fokus i ÖN:s avgörande från 2005 är frågan om Missionsprovinsens rättsliga ställning, ytterst om Missionsprovinsen är en kyrkorättslig del av Svenska kyrkan eller en egen samfundsbildning. När det gäller Missionsprovinsen regleras inte denna av kyrkoordningen och den kan inte göra anspråk på att vara svenskkyrklig som en associationsrättslig del av Svenska kyrkan. Det är dock inte som underställd kyrkoordningens jurisdiktion som Missionsprovinsen anser sig vara svenskkyrklig eller en del av Svenska kyrkan.

Det saknas inom sekulärrätten en exklusiv legaldefinition av begreppen "Svenska kyrkan" och "svenskkyrklig". Begreppen är generiska och historiskt kontextuella på ett sätt som gör att Svenska kyrkans olika organ och företrädare inte kan göra ett exklusivt rättsligt anspråk på dem. Svenska kyrkan bejakar att det finns svenskkyrkliga sammanhang som inte lyder direkt under kyrkomötet, stiftet och församlingarna. Om allt som inte lyder under kyrkoordningen ska definieras som utanför Svenska kyrkan är det mycket som kommer att falla utanför, vilket kommer

skada kyrkan. Då det saknas en exklusiv kyrkorättslig definition av vad som utgör Svenska kyrkan och vad som är svenskkyrkligt får ledning sökas i sekulärrätten. Med samfund avses enligt lagen (1998:1593) om trossamfund "en gemenskap för religiös verksamhet, i vilken det ingår att anordna gudstjänst". Detta begrepp är så vitt att det inte är möjligt att upprätthålla någon gränsdragning mellan vad som är en inomkyrklig rörelse och vad som är en fristående samfundsbildning. En rad svenskkyrkliga sammanhang ska rätteligen definieras som samfund och faller organisatoriskt utanför kyrkoordningens ramar. Det gäller t.ex. stiftelser och studentboenden, ordenssällskap, väckelserörelser och missionsföreningar som inte står under kyrkoordningen. Dessa är fristående samfundsbildningar och samtidigt, enligt gängse uppfattning, svenskkyrkliga. Missionsprovinsens anspråk på att kallas svenskkyrklig eller en del av Svenska kyrkan kan inte behandlas annorlunda än dessa.

ÖN uttrycker vidare i avgörandet från 2005 att kyrkoordningen inte ger utrymme för någon att vara präst i Svenska kyrkan och biskop inom en annan kyrkobilddning utan att det finns en kyrkogemenskap med ömsesidigt accepterande av kallelse, vigning och ämbetsutövning. Kyrkorätten är till sin natur inte sådan att man utan vidare kan göra motsatsslut. Utgångspunkten är tvärtom att det som inte är uttryckligen förbjudet bör vara tillåtet. När det gäller biskopsämbetet finns ingen entydig definition i sekulär- eller kyrkorätten. Men ämbetet inkluderar såväl en tillsynsfunktion som en formell ledarskapsfunktion för ett trossamfund. Det närmaste man når en definition av tillsynsfunktionen är det som anges i Borgåöverenskommelsen. Där skrivs: "Vi tror, att ett pastoralt tillsynsämbete (episkopé), som utövas personligt, kollegialt och i gemenskap, är nödvändigt som ett vittnesbörd om, och ett skydd för, kyrkans enhet och apostolicitet". På samma sätt som icke prästvigda pastorer från frikyrkor, som har tecknat samarbetsavtal med Svenska kyrkan, godtas för uppdraget som präst i Svenska kyrkan är utgångspunkten det verkliga uppdraget snarare än benämningen eller vigningen. För att skapa en kongruent praxis mellan de olika ämbetsuppdragen bör samma bedömning gälla för uppdraget som biskop. Det finns flera exempel på svenskkyrkliga präster som innehått uppdraget som episkopé i ett annat samfund än Svenska kyrkans stift utan att det finns avtal om kyrkogemenskap. På 1980-talet fanns det flera tillsyningsmän (dekaner) inom Svenska kyrkans fria synod vars lojalitet med Svenska kyrkan inte ifrågasattes. I denna egenskap har Bengt Ådahl varit episkopé under årtionden före sin biskopsvigning, då han varit dekan i denna synod. Liknande exempel finns idag i t.ex. Societas Sanctae Birgittae där prästerna avger lydnadslöften till samfundets ledning. Detta samfund är svenskkyrkligt, har av sagt sig episkopal tillsyn från Svenska kyrkan och samtidigt underkastat sig en tillsyn genom interna ordningar (episkopé). Detsamma gäller de samfundsledande

roller som präster och biskopar utövar inom ramen för diverse ordenssällskap. Mellan dessa samfund och Svenska kyrkan finns inga avtal om kyrkogemenskap eller erkännande av ämbeten.

Det råder följaktligen inte en motsättning mellan att vara präst i ett sammanhang som regleras under kyrkoordningen och att vara samfundsledare eller biskop i ett sammanhang som inte lyder under densamma. Detta synsätt har varit gällande historiskt i Svenska kyrkan, och det finns flera konkreta exempel att hänvisa till.

Läromässigt står den del av Svenska kyrkan som lyder under kyrkoordningen nära Missionsprovinsen. Domkapitlet har inte på läromässiga grunder funnit anledning att rikta kritik mot Bengt Ådahl. Slutsatsen kan då dras att det inte finns några läromässiga hinder för kyrkogemenskap från Svenska kyrkans sida. Man delar vidare den Augsburska bekännelsen, enligt vilken kyrkans sanna enhet inte är avgörande av jurisdiktion eller kyrkoordning utan av evangeliets lära. Här åligger det Svenska kyrkans ledande företrädare att verka för att kyrkogemenskap med ömsesidigt acceptering av kallelse, vigning och ämbetsutövning kan upprättas. Några sådana ansträngningar har inte gjorts från biskopsmötets eller kyrkostyrelsens sida under den tid som gått sedan avgörandet från 2005. Mot denna bakgrund är det inte möjligt att idag straffa Bengt Ådahl för omständigheter som ytterst sett beror på att Svenska kyrkan inte gjort vad som åligger samfundet.

Domkapitlets sammanträde den 13 juni 2019

Bengt Ådahl har getts möjlighet att tillsammans med sitt ombud närvara vid domkapitlets sammanträde den 13 juni 2019 men har meddelat att de inte har för avsikt att närvara.

SKÄL FÖR DOMKAPITLET'S BESLUT

Utgångspunkter för bedömningen

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om prästen;

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vinningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,

3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

En prövning av frågan om obehörighet, eller någon av de andra åtgärder som ovan nämnts, sker i två steg. Först prövas om olämplighet föreligger enligt någon av de angivna punkterna. Därefter avgörs om den konstaterade olämpligheten ska leda till ett beslut om någon sådan åtgärd som anges i bestämmelsen.

Domkapitlets bedömning

Det domkapitlet har att ta ställning till är om Bengt Ådahl, som prästvigdes 1975 och då avlade prästlöftena i 1942-års kyrkohandbok, genom att låta sig vigas till biskop för Missionsprovinsen, i konflikt med Svenska kyrkans ordning, har brutit mot de vigningslöften han gett vid sin prästvigning om att följa vår kyrkas ordning.

Löftet från 1942-års kyrkohandbok att *"troget efterleva kyrkans lag och ordning, bevisa edra förmän skyldig lydnad och villigt efterkomma vad eder varder ålagt"* får närmast anses motsvara löftet i 1986-års kyrkohandbok om att *"följa vår kyrkas ordning"*. Av praxis och förarbeten framgår att med de av 1987-års kyrkomöte antagna vigningshandlingarna avsåg kyrkomötet inte att göra någon ändring i sak av löftena i förhållande till tidigare ordning (se ÖN 2005/50 samt CsSkr 1987:4, KE 8).

ÖN har i sitt beslut 2005/50 funnit en kyrkoherde emeritus obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst med anledning av att denne vigts till biskop i Missionsprovinsen. I förevarande fall har domkapitlet att pröva huruvida förhållandena stämmer överens med omständigheterna i 2005 års fall. Domkapitlet vill därvid framhålla följande.

Svenska kyrkan framträder regionalt som ett stift. Kyrkans episkopala struktur kommer till uttryck i att det finns en biskop i ledningen för varje stift. De tretton stiftet utgör pastorala områden som tillsammans täcker hela landet. Icke-territoriella stift erkänns inte inom Svenska kyrkan.

Missionsprovinsen har egna vigningar av såväl biskopar som präster. När vigningar sker bekräftas att det är fråga om en brytning med Svenska kyrkan. Det är kyrkan som viger biskopar och präster, olika rörelser inom kyrkan gör inte det och kan inte göra det. Missionsprovinsen är alltså en kyrkogemenskap utanför Svenska kyrkan.

Någon möjlighet att vara präst i Svenska kyrkan och biskop inom ett annat kyrkosamfund, i en annan kyrka, utan att det finns en kyrkogemenskap med ömsesidigt accepterande av kallelse, vigning och ämbetsutövning ges inte. I grunden handlar det om att vinningstjänsten tillhör kyrkan. Ingen enskild person eller rörelse kan själv tillskapa tjänsten och förfoga över den. När en präst i Svenska kyrkan tidigare kallats till ett uppdrag som biskop i en annan kyrka har vigning och tjänstgöring skett i överensstämmelse med vår kyrkas ordning och med kyrkans samtycke. Så har inte skett i det nu aktuella ärendet med Bengt Ådahl och Missionsprovinsen.

En präst i Svenska kyrkan står i alla sina handlingar under biskopens och domkapitlets tillsyn. Någon uppdelning av kallelsen och ansvaret så att en del skulle gälla uppdraget som präst i Svenska kyrkan och en del ett vinningsuppdrag i en annan kyrka, utanför gemenskapen med Svenska kyrkan och dess ordning, finns inte.

I 8 kap. och 25 kap. kyrkoordningen finns särskilda bestämmelser avseende hur biskopar utses respektive hur biskopsvigningar genomförs. Dessa bestämmelser är exklusiva i den meningen att någon annan ordning inte accepteras inom Svenska kyrkan.

Mot bakgrund härav och i enlighet med ÖN:s beslut 2005/50, finner domkapitlet därmed att Bengt Ådahl, genom att den 27 april 2019 låta sig vigas till biskop i Missionsprovinsen och i konflikt med Svenska kyrkans ordning, har brutit mot vinningslöftet om att följa vår kyrkas ordning. Löftesbrottet är av så allvarlig art att det inte finns något annat alternativ än en obehörighetsförklaring.

Beslutet gäller omedelbart.

Susanne Rappmann
ordförande

Therese Kogler Bennsten
föredragande

Madelene Grunnesjö
föredragande

I avgörandet har deltagit: Susanne Rappmann, Karin Burstrand, Barbro Hjort, Bo Hanson, Björn Andersson, Sten Janson, Bertil Josefson.

Närvarande vid den slutliga handläggningen utan att delta i beslutet: Tomas Philipson.

OM ÖVERKLAGAN

Detta beslut får överklagas av Bengt Ådahl hos Svenska kyrkans överklagandekommitté. Överklagandet ska göras skriftligt och inges till Domkapitlet i Göteborgs stift, Box 119 37, 404 39 Göteborg. Överklagandet ska ha inkommit till domkapitlet senast tre veckor efter det att klaganden fick del av beslutet. I den egenhändigt undertecknade skrivelsen ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i domkapitlets beslut som begärs.